

МІСЦЕ УКРАЇНИ В НАТО

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджується доцільність вступу України до НАТО, наслідки співпраці за останні роки для держави, а також перспективи членства у Північно-Атлантичному Альянсі.

Ключові слова: НАТО, Північно-Атлантичний Альянс, Північно-Атлантичний договір, Європейський Союз.

Abstract

The feasibility of Ukraine's accession to NATO, the implications of recent state co-operation, and the prospects of North Atlantic Alliance membership are being explored.

Keywords: NATO, North Atlantic Alliance, North Atlantic Treaty, European Union.

Вступ

Вступ України до Північно–Атлантичного Альянсу цілком відповідає її національним інтересам. Членство в НАТО дасть змогу нарешті стати повноправними членом сім'ї європейських народів, сприятиме соціальному і економічному розвитку держави, забезпечить стабільність у Європі. Вступ до НАТО передбачає перехід на високі стандарти НАТО в усіх сферах: політичній, економічній, військовій. Зокрема: Альянс ставить до своїх членів чіткі вимоги щодо забезпечення демократичних цінностей, відданості правам та свободам громадян; для України виконання таких вимог дасть змогу закріпити та надати нового імпульсу демократичним перетворенням [1]. Альянс зацікавлений у економічному добробуті своїх членів, відтак приділяє значну увагу економічним трансформаціям у країнах-аплікантах. Умовою вступу є розвиток ринкових перетворень, необхідність встановлення мінімальної погодинної зарплатні тощо. Виконання критеріїв вступу до Альянсу передбачає також проведення реформ як в оборонній, так і у воєнно-політичній сферах, зокрема, остаточне встановлення цивільного контролю над збройними силами.

Результати дослідження

Основою відносин України з Північно-Атлантичним Альянсом стало ухвалення Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору 1997 року [2]. Документ вже тоді заклав підвалини для консультацій та співробітництва України з Альянсом з питань, що стосуються безпеки, зокрема розвитку євроатлантичної безпеки та стабільності, включаючи безпеку України. Згодом у 2002 році на офіційному рівні було заявлено про намір України приєднатися до Північноатлантичного альянсу - 23 травня 2002 рішенням Ради національної безпеки та оборони України «Про Стратегію України щодо Організації Північно-Атлантичного договору (НАТО). Відповідний Указ Президента України був підписаний 8 липня 2002 року. У жовтні 2002 року у Верховній Раді відбулися парламентські слухання «Про взаємовідносини та співробітництво України з НАТО», на основі яких було розроблено відповідні Рекомендації². 19 червня 2003 року євроатлантичні амбіції України були підтверджені Законом України «Про основи національної безпеки України», в якому йшлося про наміри України щодо «...набуття членства у Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору при збереженні добросусідських відносин і стратегічного партнерства з Російською Федерацією, іншими країнами Співдружності Незалежних Держав, а також іншими державами світу». 15 червня 2004 року відповідні положення були також внесені до нової редакції «Воєнної доктрини України» [3].

Українські прагнення приєднатися до НАТО знайшли відгук і в Альянсі. На Празькому саміті НАТО у 2002 році Україні було запропоновано План дій Україна-НАТО. Хоча цей документ і не був за своїм статусом Планом дій щодо членства (ПДЧ), та за змістом цілком йому відповідав і містив серед своїх завдань підготовку України до членства в НАТО не тільки за військовими критеріями, але

й у питаннях реформування економіки, судової та правоохоронної систем, забезпечення свободи слова, прав людини.

Революція Гідності та зміна влади в Україні призвела також і до змін зовнішньополітичних настанов. Зокрема, було переглянуто і принципи позаблоковості. Держава повернулась до євроатлантичного вектору як одного із засадничих при формуванні зовнішньої політики. 24 вересня 2014 року новообраний Президент України Петро Порошенко своїм Указом ввів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 серпня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності». Рішенням визначено, що пріоритетним національним інтересом України у сфері зовнішньополітичної діяльності у 2014 та наступних роках є подальший розвиток відносин стратегічного партнерства України з США, ЄС та НАТО. 23 грудня того ж року Верховна Рада України прийняла рішення про відмову України від позаблокового статусу. Таке рішення підтримала конституційна більшість народних депутатів України. Відповідні зміни, згідно з якими відновлено курс євроатлантичної інтеграції, а до пріоритетів віднесено поглиблення співпраці з Організацією Північноатлантичного договору з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства у цій організації, було внесено до Закону «Про основи національної безпеки України» і Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Новою Стратегією національної безпеки України передбачено проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України, вдосконалення системи координації співробітництва України з НАТО, підвищення ефективності під час підготовки та реалізації річних національних програм.

Незважаючи на помітне поживлення у двосторонніх відносинах, певні виклики амбітній цілі України приєднатися до НАТО зберігаються. Передусім вони постають через пріоритети та довгострокові зобов'язання Альянсу, який посідає ключову роль контриб'ютора безпеки загалом у світі, а відтак, не може опікуватися виключно Україною чи державами Східного партнерства [4].

Висновки

1. На разі Україна знаходиться на етапі інтенсифікованого політичного діалогу з НАТО.
2. Підготовка країни до членства в рамках ПДЧ (Плану дій щодо членства в НАТО) повинна тривати до моменту отримання членства, і невдачі на цьому шляху можуть стати причиною відмови від ратифікації протоколів про приєднання навіть після проходження всіх попередніх кроків.
3. Перспективи членства України в НАТО останнім часом не обговорюються на вищому рівні контактів Україна-НАТО. В нинішній ситуації для Альянсу важливо, щоб Україна не допустила розповзання російської агресії, адже НАТО не хоче прямого військового зіткнення з РФ. До того ж, Україна офіційно не взяла курс на членство в НАТО, а лише на зближення.
4. Перед підписанням протоколу про приєднання Україна повинна підтвердити свої наміри. Очевидним засобом для цього є проведення референдуму. Його позитивні результати — найміцніша гарантія того, що законодавчий орган в критичний момент не зійде із обраного шляху.
5. Офіційне запрошення стає можливим після вступу через протокол про приєднання. Як показує практика, це тривалий і складний процес, із огляду на кількість членів НАТО. Протокол, навіть підписаний і узгоджений виконавчими органами влади і політичними лідерами всіх країн-членів, повинен пройти через парламенти. Успіх голосування, як правило, вимагає дипломатичної підтримки особливо зацікавлених країн.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Місце України в НАТО [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dif.org.ua/uploads/pdf/1338495023_1692.pdf
2. Відносини України з НАТО [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nato.mfa.gov.ua/pro-ukrayinu/yevroatlantiche-spivrobitnictvo/vidnosini-z-nato>
3. Україна в Європі і світі В. О. Корнієнко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kornienko.vk.vntu.edu.ua/file/d8372b0638b27846b1727dbd6fd6e524.pdf>
4. Перспективи членства України в НАТО [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fes.kiev.ua/n/cms/fileadmin/upload2/NATO-ukr.pdf>

Шевчук Владислава Владиславівна – студентка групи 2КН-176, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vladashevchuk111@gmail.com

Корнієнко Валерій Олександрович – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Vladyslava V. Shevchuk – Student of Department of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vladashevchuk111@gmail.com

Kornienko Valeriy O. — Candidate of Historical Sciences, PhD (Political Science), Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.